

צנורותיהם הגיע אל תפוצות הנודה, נגע אל לבותיהם של אחרים מבחירי האוּבָה — והנה נוצרה המלה „תחיה“.

טהורה, נהדרה ורבת-קסמים היתה המלה הזאת, עד שרבים, מתוך התלהבותם העצומה, נתעו להאמין, כי בכח קסמיה אלה תוכל להולל נפלאות גם בכל מקום שהוא, — ואפילו מחוץ למקור, שממנה יצאה. מהם, אשר לא הסכימו לשמוע את קול אלהים מדבר אליהם פה-אל-פה, נרתעו מן הקול הזה ויהנו את לבם, למרות או דוקא מהויהם נאמנים לארץ, לעבור לפי-שעה אל פרוורור, אשר בו יתקין העם את עצמו כדי להכניס אחר-כך אל הסרקלין; ומהם אשר הרתיקו עוד יותר: קמו והכריזו בגאון ובבטחון נסור לאמר: „ארץ ועם — האחרון עדיף!“ מערת-הרוחות גדלה מאד. נכרך העם, נכוכו מנהיגיו ותרדים ונדהמים עמדו ושאלו: „תחיה זו מה תהא עליה?“ ואולם עבר זמן-מה, והנה שקט הסער, העננים נתפורו, שמש הארץ שבה והבהיקה בכל מלוא והרה, וביום בהיר אחד — ותחל העליה אל ארץ האבות. ראית את העם בשדרותיו הרחבות: סוחרים, פועלים, מורים, מתלמדים, סופרים, משוררים, בעלי-מלאכה, תנזנים. סרסורים, יהודים סתם, זונות צעירים, חתן וכלה, — חלום אחר נסוך על כולם, חלום התחיה. נדמה, והנה כליל אפל אחד, הרחק שם, מנכר לימים, בא מלאך כינף, נטלם כשהם נרדמים על כנפיו, מס סימה מהירה אל ארץ פלאות זו ויורידם בעורם נמים — ויעלם. פתאם נפקחו עיניהם, והנה: ארץ חדשה, שמים חדשים, שמש חדשה ומיונת חדשות — הכל חדש, חדש, חדש. כזה הוא, בקרוב, הרושם הראשון שיעשה, ועושה עוד גם עכשיו, הישיב החדש על האיש בימים הראשונים לבואו. אך הנה עיבורים ימים מכפר ולעיניך נגלית כל המציאות כמו שהיא:

עוד הפעם הסתירות הפנימיות ומששטשות את הכל ואין לדעת ואין להבטין.

רוֹסִיָה סְפִינְגָס, בְּשִׁשׁוֹנָה וּבִינּוֹנָה,
וְעִקְבָה מְשֻׁחָר דְּמִיָה תְּקָרִים,
תִּשְׁלַח וְתִשְׁלַח וְתִשְׁלַח בְּךָ עֵינָה,
בָּה אֵיבֶת-עוֹלָם, אֶהְבֶּת אֵינֶךָ
מְצָרִים! ...

ששון ויגון, שנאה ואהבה — הרגשות קודמות אלו באות כשירי בלוק משולכות יחד. בת-קולה של המהפכה הרוסית. במקום אחר — ששון להודו ויגון לתודו. ברומיה נגעו שפתיהם אל הים בכוס התרעלה, לא הימנזנים ומזמורים הם שיריה של מהפכה זו, או שהפנים מתעקמים מתעתיעי השדים, או שהלב נשבר ופכה מתגת-עולם.

זאת איננה מהפכה של המאה השמונה-עשרה עם מעט הדעת וההכמה שלה. מהפכה זו היא זכויותיו של האדם בן המאה העשרים עם נפשו הפצועה, האכולה גענועי-אל ויוקרת אש גיהנום.

וכאדם כן שירתו:

גענועי אל זאש ניהיונם.

ש. צמח.

אירוקה, תמו תרמ"ב.

גְּלִנְוִי הָעֵבֶרֶדָה.

לכאורה הכל שם שקוף ובהיר, שטוף והרי שמש, שמש ארצישראלית. וביחד עם זה הנה כעין צעוף-ערפל דק עוטף את הכל. דחשי-סוד, סלודי-קדושה, רמוזי-צורה, — כל אלה נשאים שם ורועדים באוויר, יהודה והגליל, יבנה היראליית וצפת הססתורית — צנורותיהם הנעלמים פתוחים תמיד אלה מול אלה, עורנים והומים למינותם המבעית. פעם, וקול

רק שני האקלים, "אורא דארץ ישראל" כלבד, ולא שני תכליתי, הבא רק מתוך התאורות עצומה לעקור מן הלב הנפתל את כל הפעול עקירה מן השורש? (*).

ושאלות כאלה היו בשאלות כפעם בפעם בקרב מתנה הפועלים, שרבים מהם היו בעצם גם העונים, כל אחד, כשזכר, עלי-פי טבעו ונפיתו הגפשויות: מהם התחילו, לפי-שעה" ויצאים את הארץ, כי לשם סדור מחשבותיו ורשמי, ומי סתם, מתוך גענועים אל "הזוהר האירופי", ורק מקצתם, כלומר, הנשארים מחברי האגודות, פועלי ציון, והפועל רציני, שלמרות השקפותיהם הוציאליות השונות העמידו את עיקר התחיה על עבודה עברית, נשארו נאמנים, פחות או יותר, לפרינציפ היסודי של פרוגרסה מפ"נתם וייסופו להקדיש את כהם ואונם לט"ה עם אתיהם האכריים. לא מלחמת-מערכות במובנה הפשוט, הנורמלי, של גותני-עבודה ומקבלי-עבודה היתה המלחמה הזאת, כי אם מלחמה, שכל מטרתה היתה לכבוש מידו א"ה, אדוני המצב, את עצם העבודה, ושכך, אינם, התחילה נקראת בעל-פה ובכתב, בשם "כבוש העבודה", שם שאין בו משום להוסיף כבוד לעם הדוגל בשם התחיה ומכבד זרים על בניו, ולא רצוי לבנים, ואולי לכל העם, כיחס לאלה הזרים שכניהם... והרבר הגיע לידי כך, שאותו הביולמוס של "פרקטיות" מהורה דבק כנגד צרעת גם במתנה הקטן של הפועלים עצמם... ולא נפלא הדבר.

(* די רק להזכיר את הנסיון האחרון של הזועל להשפיע על בני ירושלים, סבריה וצפת ושאר הערים המרובות באוכלוסיהן היהודיים כי יאחזו במעדר, כדי להוכח, כרנע עד כמה אין בכח ה"אור" לבדו, "להחיות". ואלה הלא שאסו את האויר עם צאתם לאויר העולם.

אותם הפנים, אותם המעשים ואותן התנועות לכל פרטיהם וכונותיהם, הנללות והנסתרות, שראית בקיוב, בורשא, בוילנא ובאודיסה— דבר לא נעדר, ההתחללות על הקרקע, שממרתה העיקרית, בתור הגורם היתירי לתחית עם התלוש מן הקרקע, היא העבודה בחיק השבע, גם זו אינה אלא, "עסק טוב". למען חונן את עפר הארץ אין חובה להעסיק את ידי אחרך דוקא, כי אם ידים—מכל מקום שתבואנה. ולא, תלילה, מפני הרגש האלטרואיסתי המפותח ביותר אצל האדונים הללו. אדרבה, ישראל עם נבחר הוא, ממלכת כהנים, גוי, כועים" מבטן ומלידה, — אלא, פשוט, מפני ש"מובת העסק" דורשת את זאת. ובכן, "תחיה" גם זו אין פירושה אלא, פרנסה בשפע, והשפע, אחת היא, אם גם פה, בארץ הנביאים, היא שופע דרך צנורות שאינם מהורים ביותר... וכשהנך סוקר את כל פרשת המלחמה שבין האכרים והפועלים במשך כל תקופת ההתישבות החדשה, וכשאתה מעלה על הלב את כל הענויים, התמריים והרוחניים, של הצעירים, א"ה התלוצים הנודדים, ברפסם, מוזי רעב וקדחת, על פתחי אחיהם היוגבים והכורמים, פושמים יד לנדב לרם עבודה ליום, והללו לא רק שדחו אותם, כי אם גם לא הורו במציאותם כד-עיקר, ולא עוד אלא שגם התעללו בהם וקראו להם, "שמינדריקים", התואר היפה שבו הכתירו הצרפחים הארצישראדים שלנו, בני "ראשון", את הפועל הצעיר, — כשאתה מעלה את כל אלה על הלב, הנה ביהר עם רגש הגאון שמעוררים כך תקפם ונבורתם של קומץ הפועלים הלוהמים, גם רגש אחר עטם מאד תוקף את הכב והנך שואל: הזאת היא נאולה? תאם חפץ, תאם שואף הוא כאמת העם להגא? ואם גם יש בו חפץ ושאיסה לגאולה, כאשר מתאמצים להוכיח לנו בעלי-התחיה המושבעים שלנו, תאם די בשביל זה

אקונומית על הישוב החדש בעזרת אידייליה בועזית יפה, נחמדה ומושכת את הלב ושכמעט כל האינטליגנציה שלנו (מלבד יחידי) מנלה שבה) על סנהגיה, אכריה, מוריה וזופריה: קבלו אותה בזרועות פתוחות, מי ב"נעשה", מי ב"נשמע" ומי כשתיהן כאחת, — טמש כתורה מסיני.

אלה הם בקצור נמרץ תולדות הישוב החדש עד התחלת המלחמה העולמית הנמשכת זה כחמש שנים, ושכלי כל כסף נא נוסף ולא נגוע שם כלום גם במישך התקופה הקצרה הזאת. ומוכרחים אנו להודות, למצער, והפעם, כי כהפענו להוציא את הישוב החדש מתוך מרכאותיו הכפולות ולהכליט את הכרזת היחידי אשר נעשה אצלנו ואשר ראוי הוא לתשומת-לב באמת, הרי עדינו עוד הפעם לשוב ולהטעים את שתי המושבות: מרחביח ודגניה, שהן, הן אכן הפנה לבנין חיוני בעתיד, כלומר גאולת הקרקע ושייכותה לעם העובד בה, בלי הבדל מעמדי. בעצם ידיו, כי בשום אופן איננו יכולים לחשוב לנושאי דגל התחיה את פלוני החנוני ואת אלמוני הסרסור, שמתחילה חנונו נסרסרו בגולה ועכשיו הרי הם מחנזנים ומסרסים בארץ-ישראל, רק באותו ההבדל, ששם, בגולה, היתה החנונות שמה חנונות והסרסור—שמה סרסרות, בלי כהל מסק, ופה הרי הם עומפים אותן באצטלא של "תחיה" שם היו, תולים את פרנמתי-ישותם ברוסי וכדומה, ופה, בארץ התחיה, — בערבי... כמו כן אחת היא, ואולי כלל וכלל לא אחת... בין שיהודי קונת יער או תורשה באיזה מקום בפוליסיה ומוכרה אחרי-כן לשני, בריוח הנק"ב ובין שהוא קנה חמשים, ששים דונאם ארמה בארץ-ישראל, סנקה מן האינז'ל, תורשה ומעבדה ונוטע בה פרים — עובדה הדרושה

הן המושג תחיה על ידי שיבה אל הסבע במבונה המצומצם, העצמי של מלה זו לא לכולם היה ברור למדי, או אם גם ברור היה, הגה הסרים היו ההכשרה האורגנית והרוחנית לעכל את המושג הזה, באופן שרבים מן הפועלים היו סמלאים את תפקיד העבודה, למרות התמכרותם הנפרזה כימים הראשונים, רק כדבר זכרתי, כעין אמצעי להשגת מורה ירועה ושכומן מן הזמנים, כשהמורה תושג, כדומר, לבשתעבור העבודה אל השדרות הרחבות של העם ותיעשה, איפוא, לנחלת הכלל, אז הם, החלוצים, הרוחנים, יניחו מתוך אנהת-הקלה את נשקם ויכבו איש-איש להיות מה שברעתם להיות, אך לא כתם עו כדי אדמה. ומובן, שלא מעט נמצאו בניהם כאלה שדחקו את השעה וגם כאלה שהקריחו את תבשילם ברביבם... וכך אמנם היית רואה תמיד: הגה מערר מונף והנה מערר מוגלך, נוסף פועל—סרוו צלשה; מי שאחמול אהו במצדד הגה פתאם נעשה למיוצג בשכמ-סוסר ושירת העבודה ער שפתיו, או מי שאחמול אועל היה — היום הוא נוגש, למחר אכר, מהרתים—והנה נהפך והיה למתנגד נמרץ לעבודה עברית... והנה, אחרו כל השאון והרעש ספנים ומסביב במשך שתי עשרות השנים האחרונות, הגענו לשני הס"ה הללו, המתנגדים אחד לשני מן הקצה והמבליטים באופן כזה את פרצופו, או יותר נכון, דו-פרצופו ש"ז זה הנקרא אצלנו בשם הישוב החדש", הלא הם: מצד אחד שתי המושבות הקואופרטיביות, דגניה על הירדן בגליל ומרחביה בשרון, על הגבול בין הגליל ויהודה, המונות יחד את מספר פועליהן כששים, שבעים נפש; נוסף על אלה המתדרות "השומר", המונה אף היא בקרוב כמאה איש; ומצד שני הס"ה של... אחד-העם, שבו הוא מציג את השקפתו הלאומית הסוציאלית-

לאנאי הארץ שהכשירום לכך, כי אם דבה. שיעירתי דרשה באמת רצון כביר, רצון-ענקים. ושכירת-רצון עוד יותר ענקית...

בעקשנותם, בהתמכרותם העזה ובחרף-נפשם אשר אין כמוהו קדשו את העבודה, העלוה ורוכמיה כמעט למדרגה של מוסד עריון. ואמנם עתידות הן דגניה, מרחביה והסתדרות, "השומר" — אם רק לא תגרפנה על-ידי הורם החדש של המונות המהגרים העומדים בשעת הירום זו ומצפים בהודת-לב לרגע פתיחת הגבול — לשמש התחלה לתקופה החדשה בתולדות הישוב החדש בארץ-ישראל.

מ. הריזמן.

אינדורגנציה.

זה שנים אחדות, שאי אתה קורא בעין-בקורת עברית, שלא תהא נתקל בה באיזה "משורר הכח", "משורר התחיה", "משורר הגלות", "עירי חדש", "גאון השירה" ולאשתרצה גם "משורר החיים" או — ככולם בכח-אחת. אלא ששאלה אחת מתחלת מנקרת באוזן: אותם המעריכים, הבאסת הם סבזים כל-כך את הקורא העברי ואת הצעירות היהודית (שסוף כל סוף נתחככה וכתחנת עריון על ספרי גיזששב, פושקין, צ'יחוב, טולסטוי, פט, גונצ'ארוב, דוסטור יבסקי, אנדרייב, גירקי ובלוק וכו') ואינם סתיראים לבוא אליהם בהשעמתי-דוכלים שכזו: אלי בואו, רבותי, הקשיבו אלי, לא זהו משורר התחיה, אלא זה שלי, לא זהו גאון השירה, אלא זה; זה גלותי וזה גבר-אלי, זה תפדן זה קומתו וקופה — ? והבאסת יש אצלנו מי שסובר, שרובים שכאלו נשמעים בלי כת-צחוק, בלי לענ

מאות ידיים עובדות, ואת המאות הללו מכוא מכל המקומות, הקרובים והרחוקים, ואפילו מכוש וממצרים ורק לא מקרב אחיו החיים אתו בארץ, — ואחריו עבד ארבע-חמש שנים, כשאך גמלו הבכורים הראשונים, הריהו קם וזיכור את הפרס להכרו הסותר האחר. וכן חזור חלילה. הן עובדה היא, כי מספר הערכים שנתיכרו באופן כזה מסכיב לכל מושבח עברית והמתפרנסים ממנה על ידי העבודות השונות שהם עובדים בה, עולה, אם אינו טועה, פי-שנים ושלושה כמספר תושבי המושבה עצמה... ולזה קוראים אנו בלשון התחיה: "קבוץ גלויות". ואפילו את ההיות כגון מגדל פורח

וכדומה (*), שנסדו ע"י אנודות שונות ממוסקבה, מאמריקה ועוד ונמסרו לידו מנהלים יהודים, שאין ביניהם זכין יהודי עקרון או מתולה ולא כלום, למרות מה שמעסיקים שם קבוצות קבנות של פועלים, הנענים בידו אחיהם-גושיהם אלה וצפויים בכל רגע להיות מנורשים מפני הערביים, הטוביכ" שהם, ושמשום זה רחוקים הם מן הרעיון להשאר בארץ פועלים עובדים כרחוק אלה בני מוסקבה ואמריקה בארץ-ישראל, — יכן, אפילו את אלה אין לחשוב בתור יסוד סוצק וקים לבנין עם השואף לגאולה ולתחיה.

מרחביה ודגניה — כל פרט ופרט בהן, הן מצד שיטת העבודה הערוכה והמתוקנת, הכביאה לירי התפעלות גם את המומחים הספורסטים בעניני המשק הכפרי, והן מצד התומר האנושי עצמי, למרות כמותו הועירה, עם רוח התום והדות הצירה השורת מסכיב, — מעיד, כי לפנינו לא רק סתם דבר חדש, מאותם הדברים החדשים שנעשו אצלנו רק הודות

(* התוה כנרת, שבתולדות הישוב החדש הריהו פרק בפני עצמו, נתמוזזה בזמן האחרון, וזה גורלה עתה אינו ידוע.